

Kadernota 2017-2020

Gemeente Losser

Inhoudsopgave

1 Inleiding	3
2 Hoofdpunten beleid uitgelicht	4
3 Uitgangspunten begroting	8
4 Financieel vertrekpunt	10
5 Inhoudelijke kaderstelling	25
Bijlage I	Toelichting meicirculaire

1 Inleiding

In deze nota werken we de hoofdpunten van beleid en de financiële kaders uit voor de periode 2017 tot en met 2020. De behandeling van de kadernota is in de regel het moment voor uw raad om de kaders te bepalen voor de begroting. Over de programmabegroting 2017 vindt in november 2016 besluitvorming plaats. De inhoud van de meicirculaire 2016, die invloed heeft op het financieel kader, is op het laatste moment van schrijven van deze nota bekend geworden. De gevolgen hiervan zijn zover mogelijk in de kadernota verwerkt.

2017 is het laatste kalenderjaar voordat de verkiezingen weer plaatsvinden. Allemaal werken we hard om de geformuleerde ambities uit het coalitieakkoord 'Naar een nieuwe samenwerking' te realiseren. We zijn ons bewust van de maatschappelijke ontwikkelingen en passen onze rol en gedrag steeds meer aan. We zoeken meer de samenwerking met de samenleving, ondernemers en maatschappelijke partners. Dit is een uitdaging die we met elkaar aangaan.

Naast de uitdaging van nieuwe samenwerking, zijn er voor Losser ook nog altijd smalle financiële marges. Dit tegen de achtergrond van de bezuinigingen die in onze gemeente al zijn doorgevoerd. Het voorstel van het college is om in de kadernota de knelpunten, tegenvallers en de vervangingsinvesteringen die onuitstelbaar en onoverkomelijk zijn te honoreren. Deze zijn verwerkt in het financieel kader. We zijn verheugd dat we ondanks de tegenvallende meicirculaire, met uitzondering van 2019, een sluitend meerjarig perspectief kunnen presenteren. Gezien de ontwikkelingen in onze gemeenschap willen we graag investeren om onze gezamenlijke ambities waar te maken. Daarom presenteren we een lijst met geprioriteerde wensen. Het voorstel is om deze wensen te honoreren. Uw raad kan hierin ook andere keuzes maken.

Leeswijzer

We starten met een opsomming van een aantal hoofdpunten van het beleid. Daarna volgen de begrotingsuitgangspunten. Vervolgens wordt in paragraaf vier het financiële vertrekpunt weergegeven. Er volgt een toelichting op de knelpunten, tegenvallers en vervangingsinvesteringen die wel zijn opgenomen in het financieel kader. Daarna geven we een toelichting op de onderdelen die niet zijn opgenomen in het financieel overzicht. Afgesloten wordt met de inhoudelijke kaderstelling.

2 Hoofdpunten beleid uitgelicht

In 2014 is het collegeprogramma [Naar een nieuwe samenwerking](#) door het CDA, Burgerforum en D66 opgesteld. Zoals aangegeven vindt het college het belangrijk om ook op de lange termijn een financieel gezonde huishouding te realiseren. Daarnaast is het college ervan doordrongen dat de rol van de gemeente ten opzichte van de samenleving verandert. Om onze rol en gedrag aan de maatschappelijke ontwikkelingen aan te passen is gestart met Expeditie Losser. Dit is de organisatieontwikkeling waarin zowel ambtenaren als bestuurders zichzelf trainen om meer omgevingsbewust te werken en heel nadrukkelijk tijdens uitvoering van werkzaamheden te onderzoeken wanneer en hoe we de meeste waarde aan de maatschappij toevoegen. Dit doen we binnen alle programma's en hierin is de organisatie zich aan het ontwikkelen.

Drie kernopgaven

Het college neemt bij formulering van beleid de toekomstvisie [Samen schatbewaarders van de gemeente Losser](#) als uitgangspunt. Het collegeprogramma is op de toekomstvisie gebaseerd. Voor de periode tot en met 2018 heeft het college drie kernopgaven benoemd. Dit zijn:

- Een sterk toeristisch-economisch profiel om de aantrekkelijkheid van Losser als woon- en werkplaats te bevorderen;
- Bewaken en stimuleren van de sociale samenhang en werkgelegenheid;
- Helderheid over wat een goed niveau van basisvoorzieningen is en inzicht waar de uitdagingen en knelpunten hiervoor zitten.

Hieronder worden deze kernopgaven nader toegelicht.

Toeristisch economisch profiel

De economie van Losser wordt vooral vormgegeven door de agrarische- en toeristische sector. De zakelijke dienstverlening en industriesector zijn zeer beperkt aanwezig en de detailhandel is vooral voor de eigen inwoners van belang. Voor wat betreft de economische ontwikkelingen moet Losser vooral aansluiting zoeken bij de regionaal economische beleidsdoelstellingen. Vooral de invulling vanuit de toeristische en agrarische sector is daarbij voor Losser van belang. In deze sectoren liggen de economische kansen voor Losser. Daarom is in 2016 in nauwe samenwerking met ongeveer 30 verschillende partijen het actieplan voor toerisme en recreatie opgesteld. Er wordt in 2016 gestart met het Platform Recreatie & Toerisme. Hierin zitten verschillende organisaties uit zowel het toeristisch als de agrarische sector, om zo vanuit een gedeeld belang, gezamenlijk op te trekken. Vanaf 2017 geven deze organisaties zelf verder vorm aan het platform.

Zaken die voorwaardenscheppend zijn voor de ontwikkeling van deze sectoren verdienen ook onze aandacht. Daarbij valt te denken aan het 'verglazen' van het buitengebied, het promoten van de regio en het creëren van kansen voor de agrarische bedrijven binnen de kaders van de natuurontwikkeling.

De detailhandel in onze kernen moeten we ondersteunen en stimuleren, ook in samenhang met de toeristische attractiviteit van onze gemeente. Voorbeelden hiervan zijn de ontwikkeling van het centrumplan voor Losser in samenwerking met CML. Een ander voorbeeld is het versterken van het

toeristisch economische profiel van Overdinkel in samenwerking met verschillende partners, zoals de werkgroep Schatkamer van Twente, woningcorporatie Domijn en de dorpsraad Overdinkel.

Sociale samenhang en werk

De transformatie van de drie decentralisaties is in volle gang en vraagt ook in 2017 onze aandacht. De decentralisaties leggen de verantwoordelijkheid weer terug bij het individu. Het individu wordt gestimuleerd om vanuit zijn eigen kracht regie voeren over zijn eigen leven. De overheid is daarbij ondersteunend en neemt de zorg alleen nog maar over als de persoon of zijn omgeving dat echt niet meer zelf kunnen.

Doorontwikkeling sociaal domein

Binnen het sociaal domein vindt in 2017 een doorontwikkeling plaats. Om dit te realiseren wordt extra personele capaciteit ingezet en geïnvesteerd in een integrale methodiek en eenduidige ketenbenadering. Dit wordt rechtstreeks bekostigd vanuit de budgetten van het sociaal domein en daarom zijn ze geen onderdeel van het financieel kader.

Het aanleren van nieuwe kennis en vaardigheden voor de nieuwe taken en de nieuwe aanpak vraagt om opleiding en doorontwikkeling van medewerkers. In de praktijk blijkt dat enkele medewerkers zich onvoldoende kunnen door ontwikkelen om de gevraagde kwaliteit te leveren. Dit leidt tot personele frictiekosten. Daartoe is bij de bestemming van het jaarrekeningresultaat de raad voorgesteld om hier een reserve voor te vormen.

De integrale en eenduidige ketenbenadering waar we in 2017 verder in investeren legt de verantwoordelijkheid terug bij het individu. In de aanpak gaan we uit van één gezin, één plan, één regisseur, 'eigen kracht' en zo licht als mogelijk en zo zwaar als moet. Voor wat betreft het onderdeel werk gaat dit hand in hand met sociale samenhang. De verantwoordelijkheid om werk te vinden ligt bij de persoon die zonder werk zit. De bijstand is in principe tijdelijk bedoeld. De Participatiewet legt het (financiële) risico bij ons als gemeente. De eerste prioriteit op dit vlak is dan ook zoveel mogelijk mensen, zo snel mogelijk (deels) aan het werk krijgen in een regulier betaalde baan. De verwachting is dat het voor een bepaald deel van de groep niet of niet snel zal gebeuren. Voor deze groep zou vrijwilligerswerk een goed en sociaal acceptabel alternatief kunnen zijn. In 2017 zal geïnvesteerd worden in extra personeel om mensen die verder van werk afzitten te activeren.

Vanuit de voormalige WSW groep kan weinig uitstroom naar werk worden gerealiseerd. De uitstroom is minder groot dan landelijk wordt verwacht en dit zorgt voor een zware financiële tegenvaller voor de komende jaren. De meicirculaire 2016 laat een nog sterkere afname zien van de te ontvangen rijksbijdrage. Dit zal bij ongewijzigd beleid leiden tot een nog hoger oplopend tekort op de exploitatie van Stichting WiL. Waar mogelijk worden beleidsmatig interventies gepleegd om het tekort te verminderen. Door de oprichting van het Servicebedrijf in 2016, waarin een verregaande samenwerking is aangegaan met de stichting Wil, wordt gewerkt aan een verbetering van bedrijfsmatig - en maatschappelijk rendement.

Voorzieningenniveau

Een goed en betaalbaar voorzieningenniveau voor nu en in de toekomst is erg belangrijk voor onze inwoners en de leefbaarheid in onze dorpen. Op dit gebied zijn er verschillende ontwikkelingen.

Locaties voorzieningen

Er is in de afgelopen jaren geïnvesteerd in de drie Kulturhusen. Het Kulturhus in Losser wordt in 2017 opgeleverd. In 2016 vindt een behoefteonderzoek plaats naar sportvoorzieningen in Losser en op basis daarvan wordt in 2017 het ontwerp van de sportvoorziening gemaakt. Belangrijke ontwikkelingen hierbij zijn de betaalbaarheid en medegebruik van gebouwen.

Voorzieningenniveau relatie met decentralisaties

Het voorzieningenniveau heeft ook een relatie met de decentralisaties. Dat wil zeggen dat geïnvesteerd wordt in de ontwikkeling van allerlei voorliggende voorzieningen voor inwoners die de zelfredzaamheid vergroten of een preventieve werking of een alternatief kunnen zijn voor duurder individueel maatwerk. Een voorbeeld hiervan is het Taalpunt voor laaggeletterden dat in 2017 wordt gerealiseerd.

Andere beleidsontwikkelingen

Naast deze kernopgaven is er in 2017 nog aantal andere beleidsontwikkelingen. Deze worden hieronder toegelicht.

Omgevingswet en RUD

De Omgevingswet is een ontwikkeling met een vergelijkbare omvang als de drie decentralisaties. Naar verwachting treedt deze wet in 2018 in werking. De wet integreert zo'n 26 wetten op het gebied van de fysieke leefomgeving. Hieronder vallen onderwerpen als: bouwen, milieu, waterbeheer, ruimtelijke ordening, monumentenzorg, gezondheid en natuur. Met de Omgevingswet wil de overheid het wettelijk systeem 'eenvoudig beter' maken.

Een andere ontwikkeling is het samenwerkingsverband RUD. De Regionale Uitvoeringsdiensten voor vergunningverlening, handhaving en toezicht op gebied van milieu. Door landelijke wetgeving moet het bestaande netwerk RUD worden omgebouwd tot een Gemeenschappelijke Regeling. Deze twee ontwikkelingen hebben impact op nagenoeg de hele gemeente. Zowel beleids- als procesmatig en ook op het juridische, financiële en het personele vlak.

Hondenbeleid

Hondenpoep staat landelijk in de top vijf van ergernissen. Op 5 april 2015 heeft de raad besloten om maatregelen te nemen om overlast veroorzaakt door honden tegen te gaan. We starten daarom in 2016 met het ontwikkelen van nieuw beleid op dit onderwerp. Naar verwachting starten we in 2017 met de uitvoering hiervan. Met de maatregelen zijn kosten gemoeid, maar aard en omvang van de maatregelen, en daarmee de kosten, hangen af van nog te maken beleidskeuzes.

Groenbeheerplan

De ambitie is om in 2017 een groenbeheerplan op te stellen. Het beheer van het openbaar groen moet planmatiger worden aangepakt om tot een efficiëntere uitvoering te komen. Keuzes voor de inrichting en de wijze van onderhoud, binnen de kaders van de vastgestelde "Nota kapitaalgoederen" bepalen voor een belangrijk deel de kosten voor de komende jaren. Verder wordt inzichtelijk gemaakt welke vervangingsinvesteringen gemoeid zijn met openbaar groen zodat ook op dit punt invulling gegeven kan worden aan de Toezicht brief van de provincie. Ook kan met het

groenbeheerplan beter worden afgeleid welke rol bewoners kunnen spelen bij het onderhoud van openbaar groen. Onderzoeks- en begeleidingskosten voor een dergelijk beheersplan worden gevonden in reeds beschikbare budgetten van het programma Natuur en ruimte. Doel van een beheersplan is optimaliseren van het beheer het openbaargroen op de door de Raad vastgestelde kwaliteit. Dit leidt mogelijk tot lagere uitvoerings- en beheerskosten. Vooraf is niet in te schatten hoe groot een eventuele besparing kan zijn.

3 Uitgangspunten begroting 2017

Het college heeft de volgende uitgangspunten vastgesteld voor de begroting. Deze zijn ook opgenomen in de Raadsinformatiebrief van 12 april 2016.

Algemene uitkering /circulaires

De algemene uitkering uit het gemeentefonds wordt berekend op basis van de meicirculaire in het jaar voorafgaand aan het begrotingsjaar. Hierbij worden taakmutaties toegerekend aan de aangegeven taakvelden.

Prijscompensatie materiele budgetten

De prijscompensatie is gelijk aan de indexering. Op de interne materiële budgetten wordt prijscompensatie toegepast. Dit aan de hand van de prijs netto materiële overheidsconsumptie 2017 (imoc) uit het Centraal Economisch Plan 2016 van het CPB. Voor 2017 bedraagt de indexatie 0,7%.

Cao-ontwikkeling lonen

Voor de loon- en prijsontwikkeling wordt bij het opstellen van de (meerjaren)begroting uitgegaan van de meest recente prognose. Recentelijk is een cao afgesloten met een looptijd tot 1 mei 2017. Voor de resterende periode wordt uitgegaan van de 'Loonvoet sector overheid' uit het Centraal Economisch Plan 2016 van het CPB. Deze bedraagt 2,2% op jaarbasis.

Subsidies

Het budget voor subsidies wordt budgettair neutraal verwerkt. Tijdens de begroting kan hiervan ten gevolge van een wijziging van het subsidiebeleid worden afgeweken.

Lokale heffingen

De inflatiecorrectie wordt toegepast op lokale heffingen. Dit geldt voor de heffingen waar geen directe kostenprijsberekening aan ten grondslag ligt (onroerende zaak-, woonforensen-, toeristenbelasting en leges). Op basis van een gewogen gemiddelde van 75% prijs (0,7%) en 25% loon (2,2%) bedraagt de inflatiecorrectie 1,08%.

Toerekenen van rente aan lopende investeringen

Investeringen die langer dan een kalenderjaar duren worden in het tweede jaar belast met de toerekening van de rekenrente over het geïnvesteerde bedrag.

Afschrijven en rente over investeringen

Afschrijvings- en rentelasten worden toegerekend in het jaar nadat een investering is gedaan/of het project is afgerond.

Rente

In de informatiebrief van 12 april 2016 was er nog sprake van een omslagrente van 4%. In de tussentijd zijn ons de gevolgen van de notitie rente van de commissie BBV duidelijk geworden. De commissie BBV schrijft voor dat er met ingang van de programmabegroting 2017 gerekend wordt met de werkelijk gemiddelde rente (ongeveer 3%) voor de verdeling van de rentelasten. Dit is in plaats van de altijd toegepaste rekenrente.

4 Financieel vertrekpunt

In dit deel schetsen we het financiële vertrekpunt voor de begrotingsvoorbereiding vanaf 2017. Zoals in de inleiding is aangegeven is de meicirculaire van invloed op het financieel kader. Bij de verwerking van de meicirculaire hebben we ook de meeste recente ontwikkelingen van het sociaal domein (verwerking jaarrekening) verwerkt in het financieel kader.

Uitgangspunt voor het financieel kader is de meerjarenbegroting zoals deze na amendering in november 2015 is vastgesteld, en de verwerking van de decembercirculaire daaropvolgend.

Om het financieel kader te kunnen bepalen zijn knelpunten, vervangingsinvesteringen en nieuwe beleidswensen geïnventariseerd. Zaken die nog te beïnvloeden zijn of doorgeschoven kunnen worden hebben we niet opgevoerd. Hieronder is het financieel kader in een tabel weergegeven. Hierin zijn de onontkoombare knelpunten, beleidswensen en vervangingsinvesteringen verwerkt.

	Financieel kader (bedragen * € 1.000)	2017	2018	2019	2020
1	Stand begroting 2016	0	0	0	350
2	Mutaties n.a.v. septembercirculaire 2015	173	351	370	397
3	Mutaties n.a.v. decembercirculaire 2015	40	0	0	21
4	Te verwachten compensatie inflatiecorrectie	50	50	50	50
5	Te verwachten compensatie CAO lonen.	70	70	70	70
6	Lokale heffingen (1,08%)	50	50	50	50
7	Extra opbrengsten toeristenbelasting	30	30	30	30
8	Mutaties n.a.v. meicirculaire 2016	-127	-58	-298	-333
9	Korting participatiebudget meicirculaire 2016	-118	-136	-261	-258
	Subtotaal inkomsten	168	357	11	377
10	Prijscompensatie materiele budgetten	-77	-77	-77	-77
11	Cao ontwikkeling lonen	-170	-170	-170	-170
12	Nieuwe Notitie Rente 2017	-100	-100	-100	-100
13	Ingebrachte dekkingsmiddelen uit huidige budgetten	1025	972	932	962
14	Beschikbare reeks in begroting voor vervanging en/of nieuw beleid	95	190	185	0
15	Onontkoombare knelpunten, nieuw beleid en vervangingsinvesteringen	-781	-996	-954	-958
	Subtotaal uitgaven	-8	-181	-184	-343
	Totaal batig	160	176	-173	34

Tabel 1: Financieel kader

Toelichting financieel kader

Zoals eerder aangegeven is het uitgangspunt van de kadernota de stand van de begroting 2016-2019 (regel 1). Deze begroting sluit met uitzondering van 2020 op € 0. De raad heeft besloten om tot 2020 dotaties aan de Algemene risicoreserve toe te voegen. Mede om die reden (ook omdat de

gecalculeerde risico's zijn afgenomen) is het dan ook gelukt om eind 2015 een ratio van 1,34 te realiseren, oplopend naar ca. 1,8 in 2018. In 2020 valt deze reeks vrij en is er € 350.000 structureel beschikbaar.

De stand van de begroting wordt dit jaar vervolgens vermeerderd met de mutaties in de september- en decembercirculaire 2015 (regel 2&3).

Begin juni is de meicirculaire 2016 (regel 8) van het ministerie van BZK verschenen. Deze circulaire is samengesteld op basis van de besluitvorming van het Rijk rondom de Voorjaarsnota. Voor een nadere toelichting hierop wordt verwezen naar *bijlage I*.

De meicirculaire 2016 bevat slecht nieuws voor Losser. Door een forse verlaging van het accres in 2016, welke meerjarig doorwerkt, resteert een negatieve 'netto mutatie' van de uitkering uit het Gemeentefonds. Dit ten opzichte van de berekeningen uit de decembercirculaire 2015. Daarnaast is er in de meicirculaire sprake van een extra korting op de participatiebudgetten oplopend van 118.000 in 2017 naar 258.000 in 2020 (regel 9). Deze korting komt bovenop het knelpunt binnen de exploitatie van Stichting Wil dat reeds onder de categorie O&O is opgenomen.

De overige posten die van invloed zijn op het financieel kader worden hieronder toelicht.

Inkomsten

In de Kadernota is voor 2017 uitgegaan van de inflatiecorrectie bij de lokale heffingen (regel 4). Hier staat voor dat jaar de indexering van de materiële interne budgetten tegenover (regel 10). Voor beide categorieën is een inschatting gemaakt van de te verwachten mutaties. In de begroting verwerken we de werkelijke bedragen.

Conform de uitgangspunten van de kadernota 2017 vindt daarnaast een inflatiecorrectie van 1,08% plaats op de lokale heffingen (regel 6). Deze correctie wordt alleen toegepast op de heffingen waar geen directe kostprijsberekening aan ten grondslag ligt.

In het raadsbesluit van 10 mei 2016 is besloten om de inkomsten van de toeristenbelasting hoger te ramen, omdat is gebleken dat er structureel meer inkomsten worden gegenereerd dan begroot. Dit is verwerkt in het financieel kader (regel 7).

Uitgaven

Door de vernieuwing van de cao voor de gemeenteamttenaren heeft de gemeente hogere salarisuitgaven in het jaar 2017 en verder. Hiertegenover staat een verwachte extra inkomst vanuit het Rijk ter compensatie van deze verhoogde kosten (regel 5&10).

Vooruitlopend op de vernieuwing van het BBV houden we rekening met een daling van de rente inkomsten (regel 12). Het nieuwe BBV schrijft voor dat alleen de werkelijk betaalde rentelasten mogen worden doorberekend in de budgetten. Aangezien het een verdeling van de rentelasten betreft, is het in principe een budget neutrale maatregel. Echter, een deel van de rente wordt doorberekend via de leges, afvalstoffen- en rioolheffing. Om die reden leidt een verlaging van de rente, onder de streep tot een nadeel, omdat er een lager rentebedrag via eerdergenoemde heffingen kan worden doorberekend.

Er is een financiële analyse gemaakt van alle budgetten. Er is inzichtelijk gemaakt waar sprake is van onder uitputting in de afgelopen drie jaar. Deze budgetten zijn, waar mogelijk, ingebracht. Het totaal van deze posten is opgenomen als post Ingebrachte dekkingmiddelen uit huidige budgetten in het financieel kader (regel 13).

Op basis van het positieve exploitatiesaldo op de budgetten van de decentralisaties in 2015 is ruim de helft van het ingebrachte bedrag afkomstig uit het sociaal domein. Hierin zijn ook de bestaande taakmutaties uit de meicirculaire en de laatste resultaten van de jaarrekening verwerkt. Een recente ontwikkeling die mogelijk van invloed is op het ingebrachte budget vanuit de decentralisaties is een uitspraak van de Centrale Raad van Beroep (CRvB).

De CRvB heeft op 18 mei 2016 voor het eerst geoordeeld over aanspraak op huishoudelijke hulp onder de nieuw ingevoerde Wet maatschappelijke ondersteuning 2015. De gevolgen van deze uitspraak moeten worden onderzocht. Bekeken wordt of de uitspraak van de CRvB voor Losser moet leiden tot een (volledige) herindicatie en hogere uitgaven. Het college gaat onderzoeken of de door Losser gekozen aanpak aansluit bij de bedoeling van de wet(gever). Indien dit (grotendeels) het geval is zullen we bekijken of de uitspraak van de CRvB voor Losser tot een andere indicatie en aanpak moet leiden. Omdat we nu nog niet weten hoe dit onderzoek uitpakt, heeft er nog geen correctie plaatsgevonden op de post *ingebrachte dekkingmiddelen uit huidige budgetten (regel 13)* vanuit de decentralisaties. De financiële consequenties van de uitspraak van de CRvB worden in de programmabegroting verwerkt.

In het verleden is in de begroting een reeks opgenomen voor vervanging en/of nieuw beleid (regel 14). Door het aanhouden van deze reeks zit er elk jaar iets ruimte in de begroting voor, met name, vervangingsinvesteringen. Een deel van de opgenomen bedragen valt jaarlijks vrij bij de kadernota.

Tot slot worden hier de mutaties, voortkomend uit het overzicht van onontkoombare knelpunten, nieuw beleid en de vervangingsinvesteringen, toegevoegd om het overzicht compleet te maken (regel 15).

Wensen college

Zoals aangegeven willen we investeren in Losser om onze gezamenlijke ambities uit het coalitieakkoord waar te maken. Daarom hebben we een lijst gemaakt met geprioriteerde wensen. Het voorstel is om deze wensen te honoreren. Ter dekking wordt voorgesteld om het bedrag dat aan de algemene reserve wordt toegekend te verminderen.

	Bedragen * € 1.000	2017	2018	2019	2020
1	Totaal batig financieel kader	160	176	-173	34
2	Gehonoreerde wensen	-262	-177	-177	-187
3	Vermindering toevoeging algemene reserve	102	1	261	0
	Nieuw totaal batig	0	0	-89	-153

Tabel 2: Financieel kader inclusief gehonoreerde wensen

Toelichting financieel kader inclusief gehonoreerde wensen

Gestart wordt met het totaal batig saldo van het financieel kader zoals gepresenteerd in tabel één (regel 1). Daarna wordt een overzicht gegeven van mutaties, voortkomend uit het overzicht van geprioriteerde wensen bestaande uit (nieuw) beleid en de vervangingsinvesteringen (regel 2).

Ter dekking van deze wensen is een vermindering toevoeging algemene reserve opgenomen (regel 3). Uw raad heeft besloten om in 2017 t/m 2019 bedragen aan de Algemene risicoreserve toe te voegen: 2017: € 687 duizend, 2018: € 471 duizend en 2019: € 261 duizend. De ratio Weerstandsvermogen bedraagt eind 2015 1,34 (geen rekening gehouden met een eventuele afboeking van een deel van de eenmalige kosten Kulturhus Losser en Flexibel en Verbonden). Bij verminderde inleg zoals in de tabel opgenomen en gelijkblijvende risico's zal het ratio in 2020 1,59 bedragen (inclusief afboeking eenmalige kosten Kulturhus Losser en Flexibel en verbonden en boekwaarde sporthal de Fakkel). De door de raad vastgestelde ratio is 0,8-1,0. Het ratiovermogen ligt nu al ruim boven de vastgestelde ratio. Uw raad wordt verzocht om over dit voorstel een standpunt in te nemen.

Het college zal de zomermaanden gebruiken om dekkingsmogelijkheden voor 2019 en 2020 te onderzoeken en bij de begrotingsopstelling met een sluitend meerjarenperspectief te komen. Voordeel hiervan is dat ontwikkelingen die zich in de nabije toekomst zullen voordoen (denk aan mutatie in de financiële speelruimte bij de septembercirculaire of een positief uitvallende herverdeling van het cluster ROSV binnen het Gemeentefonds) bij de besluitvorming rond de begroting 2017 kunnen worden betrokken.

Wanneer na de zomer blijkt dat er onvoldoende financiële middelen beschikbaar zijn om de wensen te kunnen honoreren zullen deze alsnog afvallen en niet worden verwerkt in de programmabegroting 2017-2020.

4.1 Meegenomen knelpunten, beleid en vervangingsinvesteringen

In deze paragraaf wordt in beeld gebracht welke knelpunten, nieuw beleid en vervangingsinvesteringen in het financieel kader zijn verwerkt. Daarna volgt een overzicht met gehonoreerde wensen die worden verwerkt indien bij begrotingsopstelling dekkingsmiddelen aanwezig zijn. Vervolgens volgt een toelichting met geïnventariseerde zaken die niet zijn meegenomen. Uw raad kan daarin ook andere keuzes maken, dit heeft vanzelfsprekend gevolgen voor het financieel resultaat.

Nr.	Pro-Gramma	Onderdeel	2017	2018	2019	2020
1	N&R	Onkruidbestrijding op verharding	€ 30.000	€ 30.000	€ 30.000	€ 30.000
2	Z&W	Extra exploitatiebijdrage Stg. Wil kadernota 2017-2020	€ 367.618	€ 454.035	€ 535.124	€ 595.986
3	E&W	Functionaris Informatiebeveiliging en privacy 2017	€ 10.200	€ 10.200	€ 10.200	€ 10.200
4	B&D	Richtlijnen/uitwerkingen BIG 2017	€ 0	€ 2.500	€ 2.500	€ 2.500
5	B&D	Extra kosten accountant	€ 16.000	€ 16.000	€ 16.000	€ 16.000
6	B&D	Inrichten nieuwe intra-/internetsite (investering) 2017	<i>Start investering</i>	€ 2.200	€ 2.160	€ 2.140
7	B&D	Extra kosten ondersteuning Invoering Omgevingswet	€ 85.000	€ 85.000	€ 0	€ 0
7b	B&D	Rijksbijdrage Invoering Omgevingswet	PM	PM	PM	PM
8	B&D	Koppelingen backoffice systemen aan Landelijke voorziening 2017	€ 25.000	€ 0	€ 0	€ 0
9	B&D	Premie aansprakelijkheidsverzekering	€ 7.000	€ 7.000	€ 7.000	€ 7.000
10	Z&W	Nieuwbouw sportvoorziening	€ 0	€ 140.262	€ 88.440	€ 86.619
11	B&D	Vennootschapsbelastingplicht	€ 30.000	€ 30.000	€ 30.000	€ 30.000
12	B&D	Hogere bijdrage Veiligheidsregio	€ 117.632	€ 117.632	€ 117.632	€ 117.632
13	B&D	Compensatie prijs-/loonstijging hogere bijdrage Veiligheidsregio	-€ 12.500	-€ 12.500	-€ 12.500	-€ 12.500
14	B&D	Organisatie verkiezingen	€ 0	€ 25.000	€ 50.000	€ 0
15	N&R	Aanvulling voor de financiering van de totale formatie tot 0,667 fte (24 uur). vastgoed/grondzaken	€ 15.000	€ 15.000	€ 15.000	€ 15.000
16	N&R	Financiële bijdrage Nationale Bewegwijzeringsdienst (NBd)	€ 2.500	€ 2.500	€ 2.500	€ 2.500
17	B&D	Begroting Twentebedrijf casco en programma SSNT	€ 20.000	€ 25.000	€ 15.000	€ 10.000
18	N&R	Veegmachine	<i>start investering</i>	€ 6.344	€ 6.234	€ 6.125
19	N&R	Grasmaaier	<i>start investering</i>	€ 10.150	€ 9.975	€ 9.800
20	N&R	pick-up (dubbele cabine) met kiepbak	<i>start investering</i>	€ 4.568	€ 4.489	€ 4.410
21	N&R	pick-up met kiepbak	<i>start investering</i>	€ 3.553	€ 3.491	€ 3.430
22	N&R	pick-up met kiepbak	<i>start investering</i>	€ 3.553	€ 3.491	€ 3.430
23	N&R	pick-up met kiepbak	<i>start investering</i>	€ 3.553	€ 3.491	€ 3.430
24a	Z&W	Inhuur tijdelijk personeel zwembad	€ 50.000	€ 50.000	€ 0	€ 0
24b	Z&W	Inhuur tijdelijk personeel zwembad	-€ 50.000	-€ 50.000	€ 0	€ 0
25	B&D	(Gedeeltelijk) niet realiseren van de taakstelling 'Het Nieuwe Werken'.	€ 20.000	€ 0	€ 0	€ 0

Nr.	Pro-Gamma	Onderdeel	2017	2018	2019	2020
26	B&D	(Gedeeltelijk) niet realiseren van de verhuuropbrengst gemeentehuis.	€ 33.500	€ 0	€ 0	€ 0
27	B&D	Niet realiseren taakstelling innovatie samenwerkingsverbanden op inhoud	€ 10.000	€ 10.000	€ 10.000	€ 10.000
28	N&R	Toepassing profijtbeginsel bij evenementen	€ 4.200	€ 4.200	€ 4.200	€ 4.200
Totaal			€ 781.150	€ 995.749	€ 954.427	€ 957.902

Tabel 3: Meegenomen knelpunten, beleid en vervangingsinvesteringen

Toelichting

1. Onkruidbestrijding op verharding

Per 1 januari 2016 is het gebruik van chemische bestrijdingsmiddelen op verhardingen verboden. De raad heeft er ook op aangedrongen om dit middel niet meer te gebruiken. Dit betekent dat de onkruidbestrijding op mechanische wijze moet plaatsvinden. Dit houdt in: borstelen, branden, hete lucht (verschroeien) of stomen. Bij geen enkele van deze methoden lukt het om het onkruid geheel te vernietigen. Daarom moet de behandeling 6 tot 7 keer herhaald worden om een aanvaardbaar resultaat te krijgen. De kosten worden circa drie keer zo hoog. Het is niet mogelijk om deze werkzaamheden handmatig uit te laten voeren door het eigen Servicebedrijf (dat wel de onkruidbestrijding in plantvakken en plantsoenen uitvoert).

2. Extra exploitatiebijdrage Stichting WiL

De meerjarenbegroting voor de Stichting WiL (2017 – 2020) laat een oplopend tekort zien vooral door een afnemende rijksbijdrage van € 4,025 mln. in 2016 naar € 2,955 mln. in 2020. De loonkosten WSW nemen weliswaar ook af, maar heeft een langzamer tempo als de afname van de rijksbijdrage. In voorgaande begrotingen is de taakstellende bezuiniging door deze dalende rijksbijdragen in de budgetten opgenomen. Het huidige beeld ontstaat doordat deze taakstellingen niet in volle omvang realiseerbaar zijn.

De verrekening met andere gemeenten gaat per 2017 veranderen, zo is de verwachting. Niet meer de woonplaats ontvangt de rijkssubsidie, maar de werkplaats (waar de medewerker op de loonlijst staat). Vooralsnog is er te veel onduidelijkheid over de effecten van deze wijziging om hier al bedragen aan te kunnen koppelen.

In 2017 wordt beschut werken opnieuw aanbesteed (gunning per 1 januari 2018). Het is onduidelijk of dit tot een positief of negatief effect leidt.

3 & 4. Functionaris Informatiebeveiliging Richtlijnen/uitwerkingen BIG 2017

Losser heeft de Baseline Informatiebeveiliging Gemeenten (BIG) onderschreven. Dit gaat over zaken als: de beschikbaarheid, Integriteit en vertrouwelijkheid van persoons- en bedrijfsgevoelige data. Via de Dvo regelt Enschede hiervoor al het een en ander. Mede vanwege de recente aanscherping van wetgeving (denk aan de Wet bescherming persoonsgegevens) is het belangrijk dat een specifieke functionaris aanspreekbaar is op onderwerpen op het gebied van informatiebeveiliging en privacyaspecten. De functionaris is ook belast met uitvoering van de Wet uitvoering datalekken. Voor de invulling van deze functie is 16 uur per maand nodig.

5. Extra kosten accountant

Er is een nieuwe aanbestedingsprocedure geweest voor accountantscontrole gemeentelijke jaarrekening. Dit leidt tot 16.000,- meerkosten gedurende twee jaar met optie tot twee jaar verlenging.

6. Inrichten nieuwe intra-/internetsite (koppeling met punt 6 tabel 5)

De Losserse internetsite is sterk verouderd. Om de site weer aan de eisen van de huidige tijd te laten voldoen is een investering nodig. Uitgangspunt is de huidige functionaliteit. Dit punt is opgesplitst in twee delen, het deel O&O om aan de wettelijke dienstverleningstaken te voldoen en een deel wens, dit is opgenomen bij niet verwerkte punten (punt 6 tabel 5).

7a&b. Extra kosten ondersteuning invoering Omgevingswet (2017)

Vooralsnog is 2018 het jaar waarop de Omgevingswet door de gemeenten moet zijn geïmplementeerd. Dit is een omvangrijk en complex traject en dat voor nagenoeg de hele gemeente een grote impact heeft op zowel procesmatig, financieel en personeel gebied. Dit kan niet naast de reguliere werkzaamheden door de organisatie worden opgepakt. Externe ondersteuning, begeleiding en compensatie van inzet eigen personeel op dit project is daarom onvermijdelijk. Geschat wordt dat dit minimaal € 85.000,- (incidenteel) gaat kosten in 2017 en 2018. Nadrukkelijk wordt gesteld dat dit exclusief compensatie inzet ambtelijke uren, overige kosten zoals ICT/aanschaf systemen en afdelingsspecifieke kosten zoals externe ondersteuning bij opstellen visies en overige plannen. Wat deze operatie structurele kosten met zich mee gaat brengen kan voor nu niet geschat worden.

Er is een PM post voor een verwachte bijdrage van het Rijk voor de Omgevingswet opgenomen. Op 22 april 2016 is een akkoord gesloten tussen Rijk, VNG, IPO en Unie van Waterschappen. Daarin is bepaald dat iedere partij zelf de transitiekosten van de wet dragen (opleidingen, organisatie en cultuurveranderingstrajecten en aanpassing digitale voorzieningen). Het Rijk draagt alleen de investeringskosten m.b.t. centrale digitalisering, inrichten informatiepunten en maken opleidingen.

8. Koppelingen backoffice systemen aan Landelijke voorziening

De koppelingen zijn nodig om aan de eigen ambities en de plannen van de landelijke overheid te voldoen. Het gaat vooral om het koppelen van werkprocessen aan bijvoorbeeld de basisregistraties, of aan MijnOverheid. Maar ook de koppeling aan, of ontsluiting van het Document Managementsysteem (in Losser Corsa). Een koppeling met een basisregistratie zorgt ervoor dat altijd de juiste persoons- en/of bedrijfsgegevens worden vastgelegd. Door een werkproces te koppelen aan MijnOverheid.nl zijn wij in staat om statusinformatie, of een beschikking aan de burger/bedrijf te beschikbaar te stellen. We spreken vaak alleen over een koppeling, maar de kosten voor een koppeling hebben o.a. betrekking op: licentie en software.

9. Premie aansprakelijkheidsverzekering

Dit houdt verband met de hogere schadelast als gevolg van de grotere claimbewustheid van burgers en hogere schadebedragen op het gebied van letselschade (de schadelast is iets hoger dan de betaalde premie -102%-). Daarnaast is de basispremie voor de aansprakelijkheidsverzekering verhoogd omdat Centraal Beheer nu rekening gaat houden met een zogenaamde calamiteitenpremie. Dit is een verhoging van de premie voor alle gemeenten die verzekerd zijn bij Centraal Beheer, ongeacht de hoogte van uitgekeerde schade t.o.v. de premie.

10. Nieuwbouw sportvoorziening

Sporthal de Fakkeldoet niet meer aan de eisen van deze tijd. Wettelijk gezien moeten we in het kader van bewegingsonderwijs drie vloerdelen in het kerkdorp Losser realiseren. In 2014 is door Thero een vlekkenplan gemaakt. Zij kwamen uit op een raming van 3,5 mln. Dit is inclusief sloop maar exclusief kosten voor tijdelijke huisvesting van onderwijs en verenigingen (verwachting €50.000,-) en afboeken boekwaarde van de huidige sporthal (€450.000,-). Daarnaast is nog een aantal andere zaken onzeker zoals bijkomende kosten voor infrastructuur/buitenruimte (toegangsweg, parkeervoorzieningen, verlichting en omliggende groenvoorzieningen).

Ter controle is bij een andere gemeente en bij een bouwbedrijf navraag gedaan wat het kost om een sportaccommodatie te bouwen dat voldoet aan het wettelijk minimum met drie vloerdelen. Dit varieerde van 2,6 tot 2,8 miljoen euro. Hierbij moet wel de opmerking worden gemaakt dat de bedragen van andere partijen gebaseerd zijn op specifieke lokale omstandigheden die niet per se ook voor Losser gelden.

Het bedrag voor de sportvoorziening opgesplitst in twee onderdelen. Een wettelijk deel (2,8 mln.) en de plus variant inclusief kantine (€3,5 mln.) Het wettelijke deel is opgenomen in tabel 3. De resterende structurele jaarlast is opgenomen in tabel 4. Bij de berekening (rente 2%, afschrijving 40 jaar) is rekening gehouden dat in de begroting 2016 vanaf 2018 al € 57.000 is gereserveerd. De wens is om in 2018 de nieuwe sportvoorziening te realiseren. In de bestuursrapportage (hierna berap) 2016 zal voorgesteld worden de afschrijvingskosten reeds in 2016 te nemen en deze te verrekenen met de begrote toevoeging aan de algemene reserve. De begrote toevoeging voor 2016 bedraagt in totaal € 966.000, onder andere voortkomend uit het resultaat bij de programmabegroting 2016. Gezien de huidige stand van de algemene risicoreserve is het niet langer noodzakelijk het totale begrote bedrag te doteren. In de berap zal daarom voorgesteld worden de begrote dotatie met € 450.000 te verminderen en dit in te zetten voor een eenmalige afschrijving van de huidige sporthal. De boekwaarde is daarom niet financieel verwerkt in tabel drie.

Omdat het onderzoek naar behoefte van voorzieningenniveau nog moet plaatsvinden is nog onbekend of drie vloerdelen voldoende is of dat een vierde vloerdeel wenselijk is. Het is de wens van het college om een sporthal te bouwen dat voldoet aan behoefte van voorzieningen niveau van de bevolking dus mogelijk betekent dit een extra investering en moet in de programmabegroting 2017 een hoger bedrag worden geraamd.

11. Vennootschapsbelastingplicht (Vpb)

Op basis van een verkennende analyse blijkt dat het grondbedrijf Losser Vpb plichtig zal worden. De indicatie van de totale Vpb last op peildatum 1 januari 2016 is circa € 300.000,-. Afhankelijk van de werkelijke realisatie dient de Vpb verspreid over de looptijd van de grondexploitaties (10 jaar) jaarlijks afgedragen te worden. Na afstemming met de belastingdienst kan de fiscale openingsbalans met peildatum 1 januari 2016 vastgesteld worden.

12 & 13. Hogere bijdrage Veiligheidsregio

Dit nadeel houdt verband met een herijking van het cluster Brandweer en Rampenbestrijding van de Algemene uitkering. Deze herijking heeft voor Losser tot een hogere algemene uitkering geleid. Dit voordeel is vorig jaar in de begroting 2016 verwerkt. De Veiligheidsregio hanteert deze nieuwe systematiek, met ingang van 2017, eveneens bij de verdeling van de geraamde kosten over de deelnemende gemeenten. Vanaf 2017 leidt dit voor Losser tot een nadeel.

De hogere bijdrage aan de Veiligheidsregio wordt deels veroorzaakt door een compensatie voor loon- en prijsstijging. Via de algemene uitkering zal Losser hier (deels) voor worden gecompenseerd.

In de Meicirculaire zal dit duidelijk worden. Aan de andere kant is via de lokale heffingen al wel een deel van de prijs-/looncompensatie geraamd. Geschat wordt dat er nog een compensatie wordt ontvangen van € 12.500, - .

14. Organisatie verkiezingen

In 2018 zijn de verkiezingen voor de gemeenteraad. In 2019 zijn de verkiezingen voor provinciale staten en het Europees parlement.

15. Aanvulling voor de financiering van de totale formatie tot 0,667 fte (24 uur). vastgoed/grondzaken

Per 1 juli 2016 zal de huidige en enige medewerker, Grondzaken (0,5 fte) vervroegd uitreden. De betrokken medewerker staat voor € 25.000 in de begroting. Vanwege gedeeltelijke WAO voor de huidige medewerker is dit bedrag lager dan nodig is voor reguliere vervanging. Om aan de minimale kwaliteit en kwantiteit te voldoen is € 40.000, - (24 uur schaal 8) nodig om de vastgoed- en grondzaken op dit minimale niveau te organiseren. Benodigde aanvullende financiële middelen is € 40.000 - € 25.000 = € 15.000 structureel.

16. Financiële bijdrage Nationale Bewegwijzeringsdienst (NBd).

Het NBd heeft wettelijke taken. Ter financiering hiervan dient iedere wegbeheerder hiervoor een vaste financiële bijdrage te leveren. Conform collegebesluit 18 november 2014 (14Z01256/14.0011685).

17. Begroting Twentebedrijf casco en programma SSNT

In de huidige gemeentelijke (meerjaren)begroting is nu voorzien in een bedrag voor verschillende vormen van samenwerking. Hieronder vallen het programma SSNT (vanaf 2017 onderdeel van het TB), benodigd "handgeld" voor voorinvesteringen op toekomstige revenuen uit samenwerking, enz. Er is voor het TB nu een conceptbegroting 2017 opgesteld en aangeboden aan de gemeenten. Daarin is vooralsnog het programma SSNT in opgenomen (ongeveer € 13.000). De kosten voor het casco zijn hierin nog PM opgenomen.

In het concept-bedrijfsplan Twentebedrijf zoals dat bij de vaststelling van de GR Twentebedrijf is gepresenteerd, is uitgegaan van maximale kosten van € 900.000 voor het casco (voor alle deelnemers samen). Indien de kosten geheel niet vanuit al bestaande begrotingsposten kunnen worden gedekt (waar wel zo veel mogelijk naar toe wordt gewerkt) zijn de kosten voor Losser maximaal € 32.400 (9 ton gedeeld door het aantal inwoners in Twente vermenigvuldigd met het aantal Losserse inwoners (22.500).

Inschatting is dat door bijdrage regio en dekking anderszins in 2017 maximaal € 20.000 nodig is voor het casco en dat dit bedrag elk jaar met € 5000 afneemt doordat dekking van het casco steeds meer plaats gaat vinden door besparing op in het Twentebedrijf in te brengen onderdelen.

Het programma SSNT is ook als een afnemende reeks opgenomen (13.000 - 10000 - 5000 - 5000). Het bedrag van € 13.000 voor 2017 wordt nog gedekt uit het dan beschikbare bedrag van € 20.000 voorinvesteringen toekomstige samenwerking. Dit is na 2017 niet meer mogelijk. De kosten voor het Twentebedrijf moeten structureel in de begroting worden verwerkt. Daarnaast een (lager) budget behouden voor voorinvesteringen in nieuwe samenwerkingen. (Zie ook punt 8 tabel 4)

18. Veegmachine

De veegmachine is in augustus 2008 in gebruik genomen. De machine wordt dagelijks ingezet voor het vegen van straten en pleinen. Bij vervanging in 2017 is de machine 9 jaar oud en aan het einde

van technische levensduur. Investeringskosten zijn €175.000, - waarvan 75% ten laste wordt gebracht aan de rioolheffing. Dit betekent dat de kapitaallasten van 25% (€ 43.750, -) ten laste wordt gebracht van de meerjarenbegroting.

19. Grasmaaier

De Toro cirkelmaaier wordt het hele maaiseizoen ingezet. De machine is in april 2010 in gebruik genomen en vertoont steeds meer sporen van slijtage. De machine is aan het einde van technische levensduur.

20 t/m 23. Pick-ups met kiepbak

Er zijn twee type pick-ups met kiepbak die vervangen moeten worden. De pick-up met dubbele cabine heeft een nieuwwaarde van €45.000, -. De andere drie pick-ups hebben een nieuwwaarde € 35.000, -. Voorstel is om niet nieuw maar enkele jonge gebruikte pick-ups aan te schaffen. Benodigde investering is dan ca. 70% van de nieuwwaarde. $0,7 * €35.000 = € 24.500$.

De huidige wagens zijn oude auto's. Ze zijn van Top Craft en overgedragen aan het Servicebedrijf. De auto's zijn volgend jaar tussen de 12 en 17 jaar oud en constant gebruikt. Van twee auto's is de vraag of de auto nog door de APK komt. Allemaal zijn ze aan het einde van hun technische levensduur.

24a& b. Inhuur tijdelijk personeel zwembad

Bij geen verandering in keuze openstelling zwembad zal net als in de periode 2014-2016 ook in 2017 extra inhuur nodig zijn (i.v.m. werktijdverkortings oudere werknemers, meer uitval door ziekte en recht op groter aantal bovenwettelijke verlofuren). Door pensionering van twee medewerkers zal in 2019 nieuwe situatie ontstaan. De bedragen voor 2017 en 2018 zijn gebaseerd op de werkelijke uitgaven in 2015. Voor beide jaren is dus € 50.000 extra budget nodig. Het college stelt voor dit tekort budgetneutraal op te lossen. Hiervoor worden in 2016 nog aparte voorstellen aan de raad gedaan.

25. (Gedeeltelijk) niet realiseren van de taakstelling 'Het Nieuwe Werken'

De verwachting is dat het Kulturhus Losser per 1 juli 2017 daadwerkelijk is gerealiseerd. Voor zover deze taakstelling binnen de DVO met Enschede gerealiseerd kan worden (dat is op dit moment nog onzeker), wordt deze pas effectief als LFV binnen het KHL is gerealiseerd. Een half jaar later, betekent slechts de helft van de besparing.

26. (Gedeeltelijk) niet realiseren van de verhuuropbrengst gemeentehuis

De verwachting is dat het KHL per 1 juli 2017 daadwerkelijk is gerealiseerd. Dat betekent dat binnen de businesscase KHL ook slechts de helft van de huuropbrengst gehaald gaat worden. Het college heeft nadrukkelijk aangegeven dat deze verhuuropbrengst door de stuurgroep in de businesscase alsnog gevonden moeten worden. Of dit lukt, is op dit moment onzeker.

27. Niet realiseren van de taakstelling innovatie door samenwerkingsverbanden op inhoud

De gedachte onder deze destijds ingeschatte besparing was dat inhoudelijke samenwerking (vooral binnen NOT-verband) zou kunnen leiden tot besparing. In de praktijk blijkt dat deze vorm van samenwerking wel inhoudelijke en kwalitatieve voordelen biedt, maar zich niet vertaalt naar minder uitgaven op in de begroting opgenomen budgetten. Een voorbeeld hiervan is zijn de bijeenkomsten die door Oldenzaal over duurzaamheid hebben waar ook Losserse ondernemers voor zijn uitgenodigd.

28. Toepassing profijtbeginsel bij evenementen

In 2014 zijn afspraken gemaakt met de organisatoren van grote evenementen om de kosten te beperken, onder meer door verminderde inzet van medewerkers van het servicebedrijf. Dit betreft 100 uur minder inzet tegen een gemiddeld uurtarief van € 42. Deze 100 uren kunnen voor andere taken worden ingezet, maar leiden niet tot een reële bezuiniging. De bezuinigingsopgave zou daarom moeten worden verminderd naar 23.000 - 4200 = 18.800 euro.

Overzicht door college gehonoreerde wensen

Zoals aangegeven in de inleiding en bij het toelichting op het financieel kader stelt het college voor om een aantal wensen te honoreren. Ter dekking van deze wensen is een vermindering toevoeging algemene reserve opgenomen. Het college zal de zomermaanden gebruiken om dekkingsmogelijkheden voor 2019 en 2020 te onderzoeken en bij de begrotingsopstelling met een sluitend meerjarenperspectief te komen.

Het college heeft een prioriteit toegekend aan de wensen. Wanneer blijkt dat er onvoldoende financiële middelen beschikbaar zijn om alle wensen te kunnen honoreren zal de laatste wens als eerste afvallen. De wensen vallen vervolgens van onderaf af totdat een sluitend meerjarenperspectief kan worden gepresenteerd. Onderstaande tabel bestaat uit de gehonoreerde wensen bestaande uit beleidswensen en vervangingsinvesteringen. Uw raad kan ook andere keuzes maken in de prioritering.

Nr.	Prog.	Onderdeel	2017	2018	2019	2020
1	N&R	MIP; vervangingsinvestering Teylerstraat, Brinkstraat, Raadhuisstraat, fase I (Brinkstraat).	start investering	€ 7.000	€ 6.900	€ 6.800
2	E&W	Subsidiëren platform R&T	€ 30.000	€ 30.000	€ 30.000	€ 30.000
3	N&R	Werkbudget Uitvoeringsprogramma Paraplu-plan centrum Losser	€ 75.000	€ 0	€ 0	€ 0
4	N&R	Ontwerp structuurvisie actualiseren	€ 20.000	€ 0	€ 0	€ 0
5	E&W	Acquisitie in Twente	€ 11.500	€ 11.500	€ 0	€ 0
6	Z&W	Buurt sportcoach	€ 16.000	€ 16.000	€ 16.000	€ 16.000
7	B&D	Budget voorinvesteringen nieuwe samenwerking				€ 10.000
8	N&R	Personele inzet BSP RO-beleid.	€ 84.000	€ 84.000	€ 84.000	€ 84.000
9	Z&W	Sportvoorziening		Start investering	€ 12.060	€ 12.131
10	E&W	Structurele verhoging subsidie VVV	€ 8.000	€ 8.000	€ 8.000	€ 8.000
11	B&D	Inrichten nieuwe intra-/internetsite (investering) 2017	Start investering	€ 3.300	€ 3.240	€ 3.180
12	Z&W	Personele inzet BSP cultuurbeleid	€ 17.000	€ 17.000	€ 17.000	€ 17.000
Totaal gehonoreerde wensen			€ 261.500	€ 176.800	€ 177.200	€ 187.111

Tabel 4: Gehonoreerde beleidswensen en vervangingsinvesteringen met prioriteit

Toelichting

1. MIP; vervangingsinvestering Teylerstraat, Brinkstraat, Raadhuisstraat, fase I (Brinkstraat)

In het verbreed Gemeentelijk Rioleringsplan (vGRP) staat de rioolvervanging in de Teylerstraat, Brinkstraat en Raadhuisstraat gepland. In het Meerjarig Investerings- en onderhoudsprogramma (MIP) is de start uitvoering opgevoerd voor 2017. Deze ontwikkeling is mede aanleiding geweest om het traject "Kwaliteitsimpuls centrum Losser" op gang te brengen. Op 12 april en 10 mei jl. zijn hierover door college en raad besluiten genomen. Vanwege de kwaliteit van de riolering in de Brinkstraat wordt voorgesteld om dit deelproject als fase I in 2017 te starten en hiermee tevens invulling te geven aan één van de deelprojecten uit het dynamisch uitvoeringsprogramma dat deel uit maakt van het "Parapluplan".

De investering in het MIP die via de Kadernota 2016 (nr. 24) is opgenomen in het meerjarenperspectief is echter niet toereikend (omdat voorgesteld wordt de investering aan te wenden voor het centrum De Lutte). De maatschappelijke ontwikkelingen vragen nu actie zowel in De Lutte als in het centrum van Losser. Vanuit het MIP is het niet mogelijk om beiden tegelijk te doen. Wel is dit maatschappelijk wenselijk. Gevraagde investering heeft betrekking op kosten die uitstijgen boven vGRP en onderhoud wegen en betreffend dus vervangingsinvesteringen van bovengrondse infrastructuur.

2. Subsidiëren platform Recreatie & Toerisme

De toeristische sector is een van de belangrijkste economische sectoren in Losser. Door de raad is in 2016 het gemeentelijk beleidsplan en het actieprogramma recreatie en toerisme vastgesteld. Jaarlijks is € 30.000 noodzakelijk om particuliere initiatieven op het gebied van recreatie en toerisme te kunnen aanjagen en het actieplan te kunnen uitvoeren. Dit wordt gedaan door het platform Recreatie en Toerisme. Hieraan nemen verschillende partijen deel. Dit bedrag kan tevens door het platform worden ingezet als cofinanciering bij subsidie aanvragen.

3. Werkbudget uitvoeringsprogramma Paraplu-plan centrum Losser

Op 12 april 2016 en 10 mei 2016 hebben respectievelijk college en raad de ambitie en uitgangspunten voor de ruimtelijke visie van "Kwaliteitsimpuls centrum Losser" vastgesteld. Samen met andere onderdelen maken deze documenten deel uit van het zogenaamde "Parapluplan". Om uitvoering te geven aan het Parapluplan is/wordt een dynamisch uitvoeringsprogramma opgericht waarin deelprojecten zijn opgenomen. Het werkkrediet is nodig om de 'schwung' erin te houden en daadwerkelijk samen met actoren vorderingen te maken. Besteding werkkrediet: stimuleringsregeling opknappen gevels, stimuleringsregeling verplaatsen winkels naar compact kernwinkelgebied, ontmoedigingsbeleid c.a.

Investerings in openbare ruimte verlopen via het MIP.

4. Ontwerp structuurvisie actualiseren

Medio 2012 is concept-structuurvisie opgesteld, maar door discussies omtrent woon- en werklocaties niet verder in procedure gebracht. Nu medio 2016 de geactualiseerde Woonvisie wordt vastgesteld en de discussie rondom de werklocaties de nodige duidelijkheid zal geven, dient daarna een structuurvisie te worden vastgesteld. In de minimale variant is het nodig om de reeds opgestelde ontwerp structuurvisie uit 2012 te actualiseren en de keuzes die we thans maken t.b.v. de woon- en werklocaties daarin te verwerken. De verwachting is dat de actualisatie eenmalig € 20.000 vraagt.

5. Acquisitie in Twente

Betreft afspraak alle Twentse gemeenten om - ter versterking van de economie, vergroting van de bereikbaarheid en creëren meer banen- de acquisitie gezamenlijk aan te pakken. Hiervoor is een bedrag van € 0,50 per inwoner afgesproken. In januari 2016 heeft het college besloten om gezamenlijk met de andere 13 gemeenten invulling te geven aan de acquisitie in Twente in de periode 2016-2018. Het college heeft met regio Twente afgesproken alleen deze kosten te betalen wanneer het eerste jaar positieve resultaten worden behaald.

6. Buurtsportcoach

De buurtsportcoach wordt gedetacheerd vanuit de gemeente Enschede (2 dagen, 16 uur per week). Betreft 60% cofinanciering buurtsportcoach (16 uur per week), 40% van de loonkosten is gedekt door de reserve Brede impuls combinatiefuncties. Wens om functie na 2016 te kunnen blijven uitvoeren. De jaarlijkse detacheringkosten van de buurtsportcoach bedragen bijna € 26.000. Rijksbijdrage (40%) blijft doorlopen.

7. Budget voorinvesteringen nieuwe samenwerking

Zie voor toelichting over tabel drie punt zeventien. Aanvullend: budget was in 2015 € 35.000, in 2016 € 25.000. In de meerjarenbegroting is voor 2017 20.000 opgenomen, voor 2018 en 2019 10.000. Inschatting is dat vanaf 2017 structureel € 10.000 nodig blijft. Rest (SSNT) zit vanaf 2018 in begroting TB.

8. Personele inzet BSP RO-beleid

Op grond van urenstaat BSP/PRO (taken en werkzaamheden + benodigde uren) voor 2016 bedraagt het tekort (na gummen) ca. 1.500 uren op jaarbasis. Op basis van ervaringen afgelopen jaren is sprake van een structureel probleem zodat voor de jaren 2017 en daarop volgende jaren uitbreiding van formatie met 1 fte noodzakelijk is.

9. Nieuwbouw sportvoorziening

Zie voor onderbouwing tabel drie punt tien.

10. Structurele verhoging subsidie VVV

De hoofdtaken van de VVV zijn gastheerschap, informatievoorziening en lokale productontwikkeling. Hiervoor is een structurele subsidieverhoging (€ 8000, -) noodzakelijk gezien de vaste lasten die in de loop der jaren zijn gestegen (personeels-, licentie- en vrijwilligerskosten) en de lokale productontwikkeling. De extra huurkosten in het Kulturhus Losser bedragen naar schatting €3.500, - en nemen we mee in de herziening van het subsidiebeleid 2017.

11. Inrichten nieuwe intra-/internetsite (investering)

Zie voor onderbouwing ook tabel drie punt zes. Het is gewenst om een verbeteringsslag te maken. Dit heeft betrekking op structuur, inhoud en vormgeving. Denk bijvoorbeeld aan de zogenaamde 'Toptakensite'. Ook kan gedacht worden aan het Sociaal intranet: nodig om op een vernieuwende wijze met elkaar te kunnen communiceren (i.v.m. flexwerken). Dit sluit aan bij de ambities rond 'Expeditie Losser'.

12. Personele inzet BSP cultuurbeleid

Als gevolg van eerdere bezuinigingen is er geen personele inzet voor het vormgeven en uitvoeren van cultuurbeleid. De raad heeft aandacht gevraagd voor cultuurbeleid binnen de gemeente.

4.2 Niet verwerkte knelpunten, risico's en nieuwe beleidswensen

Hieronder staan de geïnventariseerde knelpunten en (nieuwe) beleidswensen die niet zijn verwerkt in het financieel kader. De gevolgen en de eventuele risico's worden ook vermeld.

Nr.	Prog.	Onderdeel	2017	2018	2019	2020
1	Z&W	Vrijwilligersprijs	€ 2.000	€ 2.000	€ 2.000	€ 2.000
2	Z&W	Stimulering culturele initiatieven	€ 30.000	€ 30.000	€ 30.000	€ 30.000
3	B&D	Conjunctuurfonds aanvullen.			PM	PM
4	N&R	Onderdeel Verkeer: uitvoeringsbudget verkeersmaatregelen.	€ 5.000	€ 5.000	€ 5.000	€ 5.000
5	N&R	Speelvoorzieningen	€ 20.000	€ 20.000	€ 20.000	€ 20.000
6	B&D	In dienst/ inhuur BOA (incl. backoffice).	€ 100.000	€ 100.000	€ 100.000	€ 100.000
7	N&R	Onderdeel Verkeer: aanschaf 2 stuks (mobiele) snelheidsdisplay 's	start investering	€ 1.450	€ 1.425	€ 1.400
8	N&R	Boomplantdag	€ 2.500	€ 2.500	€ 2.500	€ 2.500
9	N&R	Ontwerp structuurvisie actualiseren	€ 30.000	€ 0	€ 0	€ 0
10	Z&W	Vernieuwing armoedebeleid	€ 178.000	€ 178.000	€ 178.000	€ 178.000
11	B&D	Extra budget inhuur derden voor specialistische taken of opvangen van knelpunten / flexbudget.	€ 100.000	€ 100.000	€ 100.000	€ 100.000
12	B&D	Presentatie open data, big data.	€ 10.000	€ 10.000	€ 10.000	€ 10.000
13	Z&W	Vluchtelingen structurele personeel inzet 0,2 fte	€ 17.000	€ 17.000		
14	N&R	MIP - ontbrekende vervangingsinvestering 2019	-	-	start investering	€ 35.000
		Totaal wensen overig	€ 494.500	€ 465.950	€ 448.925	€ 483.900

Tabel 5: niet verwerkte knelpunten, beleidswensen en vervangingsinvesteringen

Toelichting

1. Vrijwilligersprijs

Er ligt een motie van raad om te komen tot lokale vrijwilligersprijs.

2. Stimulering culturele initiatieven

Dit betreft uitvoeringsbudget voor het cultuurbeleid (stimulering lokale initiatieven op gebied van kunst en cultuur) € 30.000. Bij het ontbreken van financiële middelen voor de herontwikkeling van cultuurbeleid kan mogelijk geen uitvoering worden gegeven aan lokale initiatieven op het gebied van (kunst en) cultuur.

3. Conjunctuurfonds aanvullen

Het conjunctuurfonds loopt langzaam leeg. Eind 2015 (jaarrekening 2015) zit er nog € 173.000 in. De laatste paar jaren zijn de onttrekkingen beperkt (ongeveer 40.000). Willen we op termijn van het fonds gebruik kunnen blijven maken dan is op enig moment vulling noodzakelijk.

4. Onderdeel Verkeer: uitvoeringsbudget verkeersmaatregelen

Jaarlijks komt het regelmatig voor dat er kleinschalige verkeersmaatregelen moeten worden uitgevoerd. Meestal betreft het uitvoering geven aan een genomen verkeersbesluit. Bezuinigingen op dit taakveld zijn in het (recente verleden) onbedoeld iets te ver doorgevoerd, waardoor ook deze post abusievelijk is geschrapt. In de afgelopen tussenliggende jaren zijn dit soort verkeersmaatregelen betaald uit een (rest)krediet (7000104) dat inmiddels is 'volgeboekt' en bij de jaarrekening 2015 is afgesloten.

5. Speelvoorzieningen

Bij de bezuinigingen in 2013 is slechts 25% van het reparatie- en onderhoudsbudget van speelvoorzieningen overgebleven. De redenering dat de moderne speeltoestellen minder schade oplopen gaat in de praktijk niet op. Bij een relatief kleine beschadiging is vaak al sprake van aanzienlijke kosten. Doordat hiervoor geen budget is moet vanuit veiligheidsoverwegingen het gehele speeltoestel worden verwijderd. Hierdoor verdwijnen op den duur de speelvoorzieningen in meerdere wijken. Een relatief beperkte verhoging van het budget met € 5.000 kan er voor zorgen dat reparaties weer wel uitgevoerd kunnen worden. Daarnaast is het voorstel € 15.000, - jaarlijks te ramen voor vervangingsinvesteringen. In 2017 zal het uit 2007 daterende beleidsplan worden herzien en zal een nieuw beheerplan "Speel terreinen en speeltoestellen" opgesteld worden.

6. In dienst/ inhuur BOA (incl. backoffice)

De dagelijkse praktijk en diverse ongewenste situaties in de openbare ruimte laten zien dat toezicht en handhaving door BOA's nadrukkelijk gewenst is. Daarom opgevoerd bij dit onderdeel "nieuw beleid" met vraag aan het bestuur dit opnieuw in overweging te nemen.

7. Onderdeel Verkeer: aanschaf twee (mobiele) snelheidsdisplay 's

De ervaringen met het huidige snelheidsdisplay zijn zeer positief. Uit metingen blijkt dat na plaatsing display de snelheden inderdaad afnemen. We zetten het display in na klachten van inwoners. De kracht zit in het feit dat inwoners wordt getoond dat klachten serieus genomen worden door direct actie te ondernemen door plaatsing van een display. De ervaring leert dat voor vijf kerkdorpen één display te weinig is om adequaat op klachten te kunnen reageren.

8. Boomplantdag

In het kader van bezuinigingen is enige jaren geleden besloten dat Losser niet langer meedoet met de landelijke boomplantdag. Inmiddels is de maatschappelijke context gewijzigd. Door, net als in het verleden, weer mee te doen met de landelijke boomplantdag toont de gemeente maatschappelijke betrokkenheid en geeft ze mede invulling aan (milieu)educatie, duurzaamheid en participatie. Het Servicebedrijf Losser kan in uitvoering een rol hebben waardoor kosten beperkt blijven.

9. Ontwerp structuurvisie actualiseren

Zie ook tabel vier punt vier. In verband met de aanstaande introductie van de Omgevingswet lijkt het voor de hand liggend om nu geen structuurvisie maar een omgevingsvisie op te stellen welke rekening houdt met de in de Omgevingswet genoemde eisen, zodat na de inwerkingtreding van de

Omgevingswet eind 2018 niet opnieuw een visie behoeft te worden opgesteld. Dit vraagt een eenmalige extra investering van € 30.000, - vanwege de integrale en interactieve aanpak die de Omgevingswet met zich meebrengt.

10. Vernieuwing armoedebeleid

Raming heeft betrekking op kosten "aanjaagfunctie" gedurende 5 jaar (€ 40.000) en kortingsregeling (€ 138.000). Deze regeling biedt ongeveer 900 mensen mogelijkheid om doormiddel van vouchers deel te nemen aan sport en beweging. Dit voorkomt/doorbreekt sociaal isolement en naar verwachting zorgkosten. Binnen het bestaande budget voor armoedebeleid is nog ruimte van € 10.000 aanwezig waarmee de benodigde jaarsaldi kunnen dalen naar € 168.000, - .

11. Extra budget inhuur derden voor specialistische taken of opvangen van knelpunten / flexbudget

Elk jaar staat de organisatie voor het vraagstuk hoe medewerkers te vervangen in geval van langdurige ziekte of anderszins langdurige afwezigheid. Ook staat de organisatie elk jaar weer voor de vraag hoe bij sommige specialistische of extra taken bemensing te realiseren. Momenteel is hiervoor slechts € 40.000 beschikbaar.

12. Presentatie open data, big data

Steeds meer worden de mogelijkheden van big en open data gezien binnen de overheid. Beschikbare data en technologische mogelijkheden bieden kansen om gericht en pro-actiever te werken en kennis van en over inwoners intensief te benutten. Daarnaast stelt het inwoners in staat om bij te dragen aan transparantie, signalering, keuzevrijheid en legitimiteit van het bestuur. Big Data wordt belangrijker.

13. Vluchtelingen structurele personele inzet 0,2 fte

De politieke en beleidsmatige aandacht voor het vluchtelingenvraagstuk vraagt inmiddels structurele inzet. De verwachting is dat de gemeentelijke beleidsontwikkeling de komende 2 jaar extra aandacht vraagt.

14. MIP - ontbrekende vervangingsinvestering 2019

Het financieringsprogramma van het Meerjarig Investerings- en onderhoudsprogramma (MIP) kent vele verschillende dekkingsbronnen (waaronder verbreed Gemeentelijk Rioleringsplan (vGRP)), reserve wegen, vervangingskrediet Openbare Verlichting, investeringskredieten, subsidies, bijdragen van derden, etc. Deze dekkingsbronnen zijn vaak verweven met strakke randvoorwaarden ten aanzien van de wijze waarop ze ingezet kunnen worden. Om uitvoering van integrale vervangings- en herinrichtingsprojecten mogelijk te maken is een relatief geringe aanvullende financiering noodzakelijk. Exacte investeringsbedragen zijn niet te geven. Daarvoor is het MIP te dynamisch. Dat is juist ook de reden dat het MIP jaarlijks wordt geactualiseerd en onder de aandacht van de raad wordt gebracht. Dit mede in het kader van het toezicht van de provincie op de vervangingsinvesteringen.

5 Inhoudelijke kaderstelling

Deze kadernota 2017-2020 is de opmaat voor de toekomst zowel inhoudelijk als financieel. Ondanks de recente ontwikkelingen van de meicirculaire en de ontwikkelingen in het sociaal domein kunnen we met uitzondering van 2019 een sluitend financieel meerjarenperspectief presenteren. Daarnaast doen we een voorstel om een aantal wensen te honoreren door een minder hoog bedrag toe te voegen aan de Algemene risicoreserve. Het voorstel leidt nog steeds, bij gelijkblijvende risico's, tot een weerstandsratio van 1,59 in 2020.

Het verwerken van de wensen met prioriteit en een minder hoog bedrag toe te voegen aan de algemene risicoreserve leidt tot een sluitend perspectief voor de jaren 2017 en 2018. We gebruiken de zomerperiode om voor 2019 en 2020 dekkingsmiddelen te vinden.

Het financieel kader zal nog wijzigen in ieder geval als gevolg van de septembercirculaire. Hierdoor weten we dus nog niet exact hoeveel dekkingsmiddelen noodzakelijk zijn om de wensen te kunnen honoreren. Daarnaast kan het onderzoek naar de gevolgen van de uitspraak van de CRvB financiële consequenties hebben. Zoals aangegeven bij de toelichting van het financieel kader worden de uitkomsten van het onderzoek verwerkt in de programmabegroting.

Naast uw standpunt over ons voorstel horen wij, tijdens de bespreking van de kadernota, van uw raad graag uw oplossingsrichtingen zodat wij dit kunnen meenemen in ons onderzoek om dekkingsmiddelen te vinden.

Bijlage I Toelichting meicirculaire

In deze bijlage wordt een toelichting gegeven op de gevolgen van de meicirculaire 2016 (Gemeentefonds) uitgewerkt.

Resultaat

De doorrekening van de meicirculaire 2016 levert het volgende resultaat op:

Omschrijving (x 1.000 euro)	2016	2017	2018	2019	2020
Stand gemeentefonds na meicirculaire 2016	31.897	30.437	30.280	29.878	29.865
Stand gemeentefonds na decembercirculaire 2015	31.687	30.593	30.262	30.220	30.239
Bruto mutatie	210	-156	18	-342	-373
taakmutaties meicirculaire 2016	230	-30	76	-43	-40
Netto mutatie	-20	-127	-58	-298	-333

Toelichting resultaat 2016

Het resultaat over 2016 is negatief ten opzichte van de stand uit de decembercirculaire 2015 door een flinke verlaging van het accres. Bij de doorrekening van de septembercirculaire 2015 was al een 'winstwaarschuwing' voor 2016 afgegeven omdat het accres voor dit jaar wel erg hoog was geschat door het rijk. Het negatieve resultaat wordt nog deels gedempt door een positieve afrekening over 2015. Het uiteindelijke accres over 2015 is hoger uitgevallen.

Toelichting resultaat 2017-2020

Het resultaat voor 2017 tot en met 2020 is negatief ondanks een lichte stijging van de accessen ten opzichte van de decembercirculaire 2015. De forse daling vanuit 2016 werkt namelijk structureel door.

Een tweetal aandachtspunten bij de resultaten:

1. In het resultaat is nog niet de herverdeling van het cluster Volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing (VHROSV) verwerkt. Vanuit de meicirculaire 2015 is besloten om een nadere verdiepingsslag aan te brengen in het onderzoek naar de verdeling van deze cluster. Uit het eerdere onderzoek bleek dat geld in dit cluster wordt herverdeeld van de steden naar de plattelandsgemeenten. Deze laatste blijken meer kosten te hebben bij voornamelijk de bestemmingsplannen. Het verdiepend onderzoek wijst nog steeds op een nadeel van de steden. BZK heeft de VNG gevraagd om advies op de herverdeling maar de reactie van de VNG was niet tijdig genoeg om de uitkomsten in deze circulaire op te nemen. Voor Losser gaat het om een fors voordeel van meer dan 300.000 euro structureel dat nu naar alle waarschijnlijkheid in de septembercirculaire 2016 wordt opgenomen.
2. In deze circulaire is al een uitname gedaan voor de verhoogde instroom asielzoekers. Deze gelden moeten weer worden verdeeld over de gemeenten via een decentralisatie-uitkering. De verdeling volgt echter pas in de septembercirculaire 2016

Taakmutaties

In deze circulaire is weer een aantal nieuwe en gewijzigde taakmutaties, integratie-uitkeringen en decentralisatie-uitkeringen opgenomen, te weten:

Omschrijving taakmutaties (x 1.000 euro)	2016	2017	2018	2019	2020
Referendum Oekraïne	13				
Basisregistratie Grootschalige Topografie		8	8	8	8
Basisregistratie Personen: centralisering inschrijving vergunninghouders		-6	-6	-6	-6
Voorschoolse voorziening peuters	13	26	38	51	64
<u>Mutatie bestaande taakmutaties:</u>					
Mutatie WMO	63	118	118	118	134
AWBZ naar WMO	34	24	98	97	68
Jeugdzorg	88	-81	-45	-51	-51
Participatiebudget	19	-118	-136	-261	-258
totaal	230	-30	76	-43	-40

Er volgt nu een beschrijving van de nieuwe uitkeringen:

- Referendum Oekraïne: het rijk keert nog extra geld uit voor het in april door de gemeente georganiseerd referendum.
- Basisregistratie Grootschalige Topografie: de gemeenten krijgen taken opgedragen vanuit de wet op de Basisregistratie Grootschalige Topografie. Dit is de vergoeding voor deze taken.
- Basisregistratie personen: centralisering inschrijving vergunninghouders: om de snelle doorstroom te realiseren wordt vanaf 2017 de inschrijving verricht op de opvanglocaties en niet bij de individuele gemeenten. Het door alle gemeente ingeleverde budget wordt doorgesluisd naar de gemeenten die de inschrijving gaan verzorgen (zoals in Ter Apel).
- Voorschoolse voorziening peuters: het rijk en de gemeenten hebben bestuurlijke afspraken gemaakt over circa 40.000 peuters die nu niet naar kinderopvang of peuterspeelzaal gaan. Dit budget is hiervoor bestemd.